

Nr 7.

Första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion angående kvarstående olösta norrlands- frågor.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 14, har herr *Sten* hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om sådana överväganden, utredningar, förslag och andra åtgärder att kvarstående olösta norrlandsfrågor kommer till sin rätt.

Motionären erinrar om att norrlandsfrågorna under åren 1944—1948 ingående behandlades av norrlandskommittén samt framhåller att åtskilliga av de förslag, som därvid framfördes, har blivit förverkligade. Andra har blivit beroende av utredningar och åtgärder i riksmått medan andra åter kan ha blivit i viss mån föråldrade. Det vore av stort intresse att föranstalta om en genomgång av det material som sålunda föreligger och ta upp de norrländska frågor, som ur allmänna synpunkter är angelägna, till kompletterande utredningar och lösning. Om man för en sådan genomgång tillkallade representanter för norrlandskommitténs presidium och sekretariat, för norrlandsmässans huvudkommitté, för de norrländska landstingens samsarbetsdelegation och för norrlandsförbundet finge man fram, vilka frågor som fortfarande är betydelsefulla och vilka som tillkommit under de senaste åren. Det finge sedan ankomma på Kungl. Maj:t att överväga på vilket sätt de sålunda utkristalliserade norrlandsfrågorna skulle utredas och behandlas i fortsättningen.

Efter hemställan av 1940 års riksdag om utredning angående åtgärder för det norrländska näringslivets förkovran samt sedan en förberedande undersökning verkställdt tillsattes år 1944 norrlandskommittén, i vilken ett stort antal ledamöter medverkade. Kommittén avgav år 1948 sitt slutbetänkande (SOU 1949: 1, 2 och 3), i vilket först diskuteras förutsättningarna för ett utvecklat näringsliv i Norrland, varpå målsättningen för den statliga norrlandspolitiken behandlas. Vidare uppehåller sig kommittén vid tänkbara åtgärder för att främja den allmänna utvecklingen av näringslivet i Norrland, varvid bl. a. frågan om vattenkraft och elektrifiering, transporter och kommunalbeskattning ingående diskuteras. Beträffande den förstnämnda frågan framhåller kommittén att den fortsatta landsbygds- elektrifieringen i Norrland bör fullföljas samt att villkoren för kraftleveranserna till småindustrien och hantverket förbättras. I fråga om kommunikationerna uttalar sig kommittén för en förbättring av desamma samt

förbilligande av taxorna. Kommittén framhåller i fråga om kommunalbeskattningen att stora belopp av vinsterna från norrländskt skogsbruk och norrländsk träindustri m. fl. industrier kommit att i form av räntor och utdelningar beskattas i andra delar av landet och förordar en omläggning av skattesystemet så att uppkommande företagsvinster i beskattningshänseende fördelas mera rättvist, till förmån för de ofta mycket skattetyngda norrländskommunerna.

Beträffande jordbruket i Norrland uttalar sig kommittén för en fortsatt rationalisering samt stöd i olika former för denna närings förkovran.

Kommittén framhåller vidare skogsbrukets stora betydelse för Norrlands ekonomiska utveckling och pekar på önskvärdheten av en rad åtgärder för åstadkommande av ökad avkastning av skogskapitalet.

En utveckling av industrien, hantverket och handeln i Norrland är enligt kommittén även önskvärd, och kommittén anser, att staten bör medverka härtill.

Kommittén har slutligen i särskilda kapitel behandlat jämväl de sociala och kulturella problemen i Norrland.

I norrländskommitténs slutbetänkande, som innefattade vissa förslag till åtgärder för främjande av näringslivets utveckling i Norrland, ingår jämväl en sammanställning av olika framställningar som kommittén under utredningsarbetets gång avlåt. Åtskilliga av dessa framställningar har föranlett åtgärder.

Utskottet har berett samarbetsdelegationen för de fyra nordligaste länen tillfälle att inge yttrande över motionen.

Samarbetsdelegationen framhåller att de stora avstånden och det nordliga läget med det därav följande kärva klimatet å ena sidan, de stora naturrikedomarna i skog, malm och vattenkraft å den andra har medfört, att Norrlands och det norrländska näringslivets problem i många avseenden ter sig annorlunda än det övriga Sveriges. Detta har också uppmärksamats av statsmakterna, och många s. k. norrlandsfrågor har blivit föremål för utredningar och förslag, bl. a. genom norrländskommittén. Det kan emellertid ej förnekas, att många av de framförda förslagen av olika anledningar kommit i skymundan. Problemkomplexen har liksom stått i vägen för varandra. Det måste därför sägas vara synnerligen angeläget, att en inventering av de i olika sammanhang framförda men ännu ej beaktade problemkomplexen sker för att fastställa den större eller mindre angelägenhetsgraden hos desamma, såsom de ter sig i våra dagar, och med syfte att påskyn-da lösningen av de mest angelägna frågorna. Samarbetsdelegationen, som själv övervägt att fästa statsmakternas uppmärksamhet på oöverskådlig-heten av de många olösta norrländska frågekomplexen och angelägenheten av att dessa komplex upptages till allsidig behandling i syfte att åstadkomma praktiska resultat, understryker önskvärdheten och behovet av att in-

venteringen och urvalet göres under sådana former, att de speciella norrlandsorgan, som framkommit under senare år, samarbetsdelegationen och norrlandsförbundet, får sina synpunkter företrädda. Delegationen vill också understryka nödvändigheten av en skyndsam utredning, då detta skulle vara till stort gagn för det fortsatta arbetet till främjande av Norrlands utveckling.

Utskottet delar motionärens uppfattning om behovet av en genomgång av det material, som föreligger i fråga om norrlandsproblemen. Dessa blev visserligen belysta genom norrlandskommitténs utredning, vilken avslutades år 1948, men även om åtskilliga av de förslag, som framfördes av sagda kommitté, föranlett åtgärder, så kvarstår likväl många norrländska problem olösta. Med hänsyn till den utveckling som försiggått torde en förnyad inventering av norrlandsfrågorna vara motiverad. Därvid bör den större eller mindre anlägenhetsgraden av frågekomplexen kunna fastställas och en plan för deras upptagande till närmare prövning och lösning upprättas.

Utskottet finner önskvärt att inventeringen företages under medverkan av de speciella norrlandsorganen, samarbetsdelegationen för de fyra nordligaste länen och norrlandsförbundet.

Utskottet hemställer,

att första kammaren i anledning av motion I: 14 för sin del ville besluta, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om sådana överväganden, utredningar, förslag och andra åtgärder, att kvarstående olösta norrlandsfrågor kommer till sin rätt.

Stockholm den 24 mars 1953.

På utskottets vägnar:

LARS ANDERSSON.

Närvarande: Se under utskottets utlåtande nr 5.

Reservation

av herrar *Sandberg*, *Birger Andersson* och *John Wiktor Jonsson*, vilka ansett att utskottets utlåtande och motivering bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det i motionen framförda önskemålet, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om sådana överväganden, utredningar, förslag och andra åtgärder att kvarstående olösta norrlandsfrågor kommer till sin rätt, vara så allmänt hållet och så oklart formulerat, att det svårligen kan läggas till grund för ett riksdagsbeslut. Därest en inventering av olösta norrlandsfrågor anses böra komma till stånd, bör den kunna ordnas av de speciella samarbetsorgan, som motionären anført som lämpliga att göra ifrågavarande översyn. Att ett fåtal år efter det en norrlandsutredning företagits tillsätta en ny utredning för att än en gång föreslå vad den stora norrlandsutredningen, som arbetade under åren 1944—1948, föreslog men ännu ej fått förverkligat, anser utskottet icke påkallat.

Utskottet hemställer därför,

att motion I: 14 ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.